

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

34-ше (3734) №,
2025 ий 29 август,
кугарня

0+

Ямде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Почеш сентябрь у тунемме ийым

Мотор пеледыш аршашым кучен, эн сылне школ формым чиен, ваче гоч у рюкзаком сакен, икымше сентябрь кечын йоча-влак школ кудывечыш ошкылыт. Нуно икте-весым, туныктышым ужаш вашкат. У тунемме ийлан йывыртеныт.

Шинчымаш кечын тўн озаже, икымше классыш тунемаш кайыше-влакын, чонышт поснак вургыжеш. Ынде нуно ньога огыл – тунемше улыт. Шинчымаш тўняш икымше ошкылым ыштат.

Теве «Марий Эл» увер агентствын дизайнерже Татьяна Вениаминовна ден «Ончыко» журналын тўн редакторжо Игорь Геннадьевич Поповмыт Даша ўдырыштым икымше классыш ужатат. Нуным **снимкыште** ужыда.

– Ўдырна Йошкар-Оласе 1-ше номеран школышто 1-ше «А» классыште шинчымашым погаш тўналеш. Классыштышт 27 йоча: 17 рвезе да 10 ўдыр. Икте-весе дене келшен, вач эртерен кушкышт. Школ ылышышт пиалан, пайдале, у сенымашлан поян лийже, – ойлат самырык ача-ава.

Даша – «Ямде лий» газетын поро йолташыже. Тудын изирак заметкылажым, сўретше-шамыгым лудшо-влак шукуртак эскереныт. Ончыкыжым газетын юнкоржо лиеш манын ўшанена. Ача-авам чўчкыдын «визытан» отметке дене куандараш, тунеммаште кугу кўкшытыш шуаш тыланена.

Оля МАЙКОВА.
Авторын фотожо.

Пагалыме тунемше, юнкорна-влак! Шушаш Шинчымаш кече дене шокшын саламлена. У тунемме ийыште усталык пашаште лектышым, шуко у шонымашым, сенымашым, куаным тыланена. Кажне кечын школышко нўлталтыше кумыл дене пурен, келге шинчымашым налза да кугу кўкшытыш шуза. Сылнымут дене кылым кучымыда ончыкылыклан волгыдо корным почеш. Шочмо йылмыда дене мастарын, ўрканыде возыза. Те элнан, марий калыкын ўшанле ончыкылыкшо улыда!

«Ямде лий» газет редакцийын коллективше.

Российысе увер

10 ияш да кугурак семмастар-влак усталыкыштым Одо кундемаште эртаралтше «На родине П.И.Чайковского» тўнямбал конкурсышто ончыктен кертят. Йодмашым 1 октябрь марте колтыман. Тўрыс увер – народинечайковского.рф сайтыште.

Усталык родо-тукумым ушен

23 августышто У Торъял посёлкышто «Творцы и хранители» еш-родо фольклор ансамбль-влакын регион-влак кокласе фестиваль-конкурсышт эртаралтын. Тушко Марий Элын тўрлő районжо, Чуваший, Татарстан республикла гыч 150 наре ен ушнен. Нуно «Эн сай еш фольклор ансамбль», «Эн сай калык кочкыш», «Еш династий» эн сай калык арвер да сымыктыш ончер», «Мемнан еш пушентына» эн сай фотоончер» танаслаште мастарлыкыштым ончыктенят.

«Эн сай еш фольклор ансамбль» номинацийыште У Торъял районы-

со тўвыра да каныме рўдер пеленысе «Росинка» йоча фольклор ансамбль **(снимкыште)** сенгышыш лектын.

– Ансамбльыш иза, шўжар-влак кошитыт. Эше йыгыр рвезе-шамыч улыт, но нуно тазалыклан кўра пайрем кечын сценышке лектын кертын огытыл. Тылеж посна моло ўдыр-рвезе-влакат родо лийыт. Фестивальыште ме «Олма спас» композицийым ончыктенна. Мастарлыкнам кўжиын аклымыштан тауштенна, – ойла ансамбльым вуйлатыше Л.В.Смирнова.

Христина ТОКПУЛАТОВА ямдылен. Фотом У Торъял районысо тўвыра да каныме рўдерын архивше гыч налме.

«Мои финансы»

всероссийский сотемдарыше эстафете 18 сентябрь марте эртаралтеш. Финанс лўдыкшыдымылык шотышто шинчымашдам пойдараш, моифинансы.рф сайтыш пурен, лекцийлам колыштса, видеоурок-шамычым ончыза.

2050 ийыште элыштына могай вашгалтыш лийын кертеш? Тидын нерген шонкаледа гын, «Будущее Первых» всероссийский шанче усталык конкурсыш 21 сентябрь марте ушныза. Кумданрак будвдвдвижении.рф сайтыште лудса.

Изин-кугун вучем

Школ – кокымшо пўрт. Ме тушто шуко жапым эртарена. Кенез ка-никулна вашке мучашлалтеш, да уэш парт коклашке шинчына. Шинчымаш кечым изин-кугун вучем. Пырля тунемме йолташем, пагалыме туныктышем-шамыч дене моткоч вашлийме шуэш.

Тений индешымше классышке вонченам. Изирак класслаште

жап эркын эртымыла чучеш ыле, кызыт писын «чыма». Школымат тунем пытарена. Май мучаште кугыжаныш экзаменым кучыман, ончыкылык професийымат ойырман. Мый кыртмен тунемаш, чолгалыкем конкурслаште ончыкташ тўналам.

Юлия ЯГОДАРОВА. Советский, Кельмаксола.

Тўзлане, Россий!

Россий тистын кечынже тунемше-влак дене пырля «Символ народа» акцийышке ушненна. Флагым лойгыктен, Кугу Ачамланде сарыште вуйыштым пыштыше талешке-влаклан шогалтыме памятник воктеке миенна **(снимкыште)**. Йоча-шамыч Шочмо элышт, тудын эртыме корныж, виянмыж дене моткоч кугешнат. «Тўзлане, Россий!» – манят.

Майя КАЗАКОВА. Кужнер, Рух Шой. Фотом еш архив гыч налме.

Марий Элысе увер

20 сентябрьыште Республикысе марий тўвыра рўдер Йошкар-Оласе Чарла кремльыште «Угинде» пайремым эртара.

1 сентябрьыште Калык арвер да сымыктыш тоштерыште «Пўрымашын тўсшő» ончер почылтеш. Тушто Российын сулло, Марий Элын калык сўретчыже Иван Ямбердовын пашаже-влакым ужаш лиеш.

Йошкар-Оласе А.С.Пушкин лўмеш 4-ше гимназийыште руш йылмым да литературым туныктышо Е.Матвеева «Машук» самырык-влакын всероссийский форумышкышт ушнен. «Под крылом Пеликана» проектым арален да сенгышыш лектын.

1 сентябрь – Шинчымаш кече

2025-2026 ийлаште

Марий Элыште 85 245 йоча тунемаш тўна-
леш. Икымше классыш 7 302 икшыве кая.

У тунемме идалыкыште 250 школ пашам ышта.

214 школышто 70 345 ўдыр-рвезе ик смене дене тунемеш. Кок
смене дене 14 900 йоча шинчымашыжым пойдара. Икымше сме-
ныште 1,5,9,10-шо да 11-ше классла гыч икшыве
тунемеш, тиде – 31 211 йоча.

Роспотребнадзорын Марий Элысе управленийжын палдарымыж
почеш, 9 школым капитально олмыктеныт. Тиде Курыкмари,
Кужэгер, Марий Турек, Шернур районлаште, тыгак
Йошкар-Ола да Волжск олалаште.

У тунемме идалыклан – вашталтыш

2025-2026 тунемме идалыклан
ятыр вашталтыш уло:

☑ Российысе школлаште ту-
немме жап 34 арня шуйна: 2025
ий 1 сентябрь гыч 2026 ий 26
май марте.

☑ Англичан йылмым тунем-
ме жапым кўчыкемдат. 5-7-ше
класслаште шинчымашым погы-
шо-влак арняште ты предметлан
2 шагатым ойыраш тўналыт.

☑ «Сферум» платформи
«Мах» приложенийыш кусна.

☑ Контрольный пашам ўдыр-
рвезе-влак ик але кок урок жа-
пыште возыаш улыт – 45 але
90 минут.

☑ У тунемме идалыкыште
тергыме паша-шамыч пўтын
тунемме жап деч 10% айлышаш
улыт.

☑ 5-7-ше класслаште тунем-
ше-влак обществознаний пред-
метым тунемаш огыт тўнал.
Тудын олмеш «История нашего
края» урок лиеш.

☑ ЕГЭ-м кучымо верлашке
ача-ава-влакым пуртат. Тыге нуно
экзаменым кучымо условийын
йўнан улмыжым ончен, тунем-
ше-влакын праваштым эскеры-
мыштым шекланен кертыт.

☑ Школ формылан кугы-
жаныш стандартым пенгы-
демдыме. Могай лийшашым
школ шке ойыра. Туге гынат
вургемын качествыжым (куэм,
фурнитур) документыште
пенгыдемдыме.

☑ 1-ше сентябрь гыч Марий
Элыште регионсыо историйым
у книга дене тунемаш тўналыт.
Тунемме курс «Историй» пред-
метын ужашыже лиеш да тудлан
5-ше классыште 34 шагат ойы-
ралтеш, 6-7-ше класслаште –
17 шагат.

☑ Республикиштына 8-9-ше
класслаште тунемше-влак шоч-
мо (марий) литературым у книга
дене тунемаш тўналыт.

Жанна ФЕДОРОВА ямдылен.

Чеверын, сылне кенез!

Кенез пеш писын эртен кайыш.
Тутло саскам погымым, срыште
йўштылым, шаршудышто чара-
йолын куржталым ынде вес ий
марте порын шарнаш vele кодеш.

Тидлан кўра ойгыраш амал
уке! Шушаш пагытат пеш сўрал.
Шыже пўртўснам тўрлў тўс дене
чиялта, кундемнам шке семынже
моторемда. Тидым Йошкар-Ола
гыч Варвара Щербакова (**сним-
кыште**) раш пала. Тудо шўртнў
шыжым вашлияш ямде.

*Надя ГОДУНОВА.
Фотом еш архив гыч налме.*

Ончыко

Кенез пасулаште мардежла чыма,
Укшлаште лышташым
шыман чиялта.

Вашке парт коклашке уэш
шинчына,
Тунемме идалык окнаш тўкалта.

А ушышто шуко, онгай шонымаш,
Илышыш кажным кўлеш
шындараш.

Ок лий ўрканаш — тунемман,
тунемман,
Ончык ўшанлын, лўдде кайыман!

Мый луымшо классышке
ынде вончем,
Икымше сентябрьым, ах,
моткоч вучем!

*Анна АНДРЕЕВА.
Кужэгер, Тошто Йўледўр.*

Мўнгысў гай

Упшер школна кугу огыл, сад-
лан мўнгыштў улмо гай чучеш.
Тыште шўдў наре йоча индешым-
ше класс марте тунемеш. Мый
кудымшо классыш вонченам.
Икымше сентябрь марте кечым
шотлем. Йўратыме туныктышы-
на-шамыч мыланна келге шинчы-
машым пуат, у пашалан тунемаш
кумыландат.

Усталыкым вияндаш, капкылым
шуараш тўрлў кружок ден секций
пашам ыштат. «Движение Первых»
толкынын лектышыже поснак кугу.
Проектым возаш, конкурслаште
мастарлыкым ончыкташ пеш онгай
да пайдале. Ме, шинчымашым пыр-
чын-пырчын поген, кугу илиш-кор-
нылан ямдылалтына.

*Марина СТЕПАНОВА.
Волжский район.*

Лүмжө сенгаш тарата

ойлем, йолташем-шамычат ты-
гак, – палдарыш ұдыр.

Эрвикам лүмжө, чынак, сенгаш тарата. Ұдыр икымше класс гычак түрлө конкурсышто, таңасымаште, конференцийыште, олимпиадыште уш-акылжым да мастарлыкшым терга. Сүретлаш, почеламутым сылнын лудаш, шахмат, волейбол дене модаш поснак йөрата. Чыла «визытанлан» веле тунемеш. Шымлыме пашаже ятыр.

«Совёнок-2025. Исследование как метод познания...» школьник-влакын всероссийский шанче-практике конференцийыштышт «Марийцы – единственный народ в Европе, сохранивший язычество. На примере марийцев Шаранского района» теме дене сенгышыш лектын. Шанче-шымлыме паша да проект-влак республикысе конкурсышто икмыняр гана ончылно ли-йын. «Отечество» межрегиональный конкурсышто «Летопись родного края и этнография» таңасыште икымше вер дене палемдалтын.

– *Пытартыш кок ий жапыште авам да туныктышо Гузель Фирзатовна Кучмухаметова дене Шаран кундемсе марий калыкын тўвыражым, йўлажым, ял-влакын кушеч лекмыштым шымлена, легендым погена. Кумалтыш йўлалан тўткышым ойырена. Школыштына марий йылмым огыт туныкто. Ачам*

ден авам чыла умылтарат, нунылан кугу тау, – ойла ұдыр.

Эрвика яра жапыште мураш йөрата. Ончыч «Созвездие» мурышо ансамблыш коштын. Кызыт жапше шагалрак, садлан тўткышым тунемме пашалан ойыра. Ончыкыжым историй дене туныктышо лийнеже.

– *Ушышто марий калык дене кылдалтише шуко йодыш пёр-деш. Келге шинчымашым налын, чыла шымлен кертам, шонем, – ойла ұдыр.*

Тек шонымашыже шукталтеш!

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Фотом еш архив гыч налме.

«Бригантиныш» – унала

Мый «Бригантина» лагерьыште «Эколог-следопыт» сменыште кане-нам. Кок арня жапыште чолгалык-нам түрлө вере ончыктенна. Сылне верлаш экскурсий дене коштынна, мастер-класслаште у сомыллан тунемынна. Кандрыкуль ерыш, Дөртыльё коремыш, Шаранбаш-Князево пўя дек мийыме поснак кугу шарнымашым коден. Ме тушто кушшо кушкылым, пеледышым, шукш-копшангым, янлыкым, кайыкым шымленна. Лагерьыште налме шинчымаш ончыкыжым шымлыме пашам возымаште моткоч полшаш тўналеш, шонем.

Эрвика МИНЬКАЕВА.

Башкортостан, Шаран, Наратаст.

Кандырам «пуненна»

Кажне кундемын ойыртемалтше куштымашыже уло. Ме, эрвел марий-влак, кандырам «пунаш» йоратена. Садланак, очыни, «Ший кандыра» регион-влак кокласе фестиваль-конкурсыш ий еда ятыр калык погына. Тений мыят коча-ковам, акам да тукум акам дене (снимкыште) ты пайремыш уш-ненам. Тушто мыланна моткоч келшен. Концертым онченна, калык кочкышым тамленна, модынна.

София СУЕРБАЕВА.

Башкортостан, Калтаса, Келтей.

Фотом еш архив гыч налме.

Коля ден Удыр

Сылне, кечан шыже кечын Коля йолташыж дек унала каяш лектын. Кудалеш, кудалеш, пүртүсын моторлыкшымат ок шеклане. Лач түрлө түсан лышташ шинчажым йымыктара. Чот вашка, ятыр уверым намиен шуктынеже. Шижынат ок шукто – удыр рожыш шунгалтеш.

– Ой, ой, утарыза! Нимат ом уж! – уло йүкын кычкыра.

– Мо гын тушто коштеш?! – өреш Удыр.

Ўпшыч ончалеш да ойла:

– Аа, улышыым, улышыым. Коля улат!

– Коля, коля, коля улам, – туытен-туытен, чытырен-чытырен вашешта.

– Сай, сай. Мый дечем куштыл-гын от кай.

– Мый моткок вашкем, колто мыйым, сөрвалем. Йолташем-лан уверым наңгаем.

– Уке, тыглай ом колто. Кум йодышем-лан вашештет гын, кает. Лекташат полишем, – ойла Удыр.

– Йора-а тугеже, – кугун шүлалта Коля.

– Кольшит, икымше йодышем тыгай. Тый таче лышташым тошкен-тошкен кудалыч. Палет, нуно шыжым молан йогат?

– Ом пале, – шортын вашешта.

– Йора, умылтарем. Шыже велеш лышташыште шуко пайдале да аяр вещества погына. Пушенге пайдажым шканже налеш, а аярже деч лышташым

йоктарен утла. Вес амалат уло. Мланде йымалне вүд кылма да пушенге вожыш ок логал. А лышташ гыч шыжымат кеңежымсе семьянак шуко вүд пуча. Пушенге, кошкаш огыл манын, лышташыжым йоктара.

– Могай онай улмаш. Пален омыл. Йолташем дек миен шуамат, тудланат каласкалем.

– Йора, тиде йодыш йодырак ыле. Нимат огыл. Кокымшо йодыш куштылгырак лиеш.

– Шыже велеш кайык-влак молан чоңештен каят? Кузе шонет?

– Очыни, кочкашышт уке. Эшежым йүштө.

– Чын, кертат! Кумшо йодышем кодо. Туштым туштем. Чеве мундыра уки мучаште кеча.

– Олма? – шоныде вашештыш.

– Чын, олма!

– Саламлем тыйым! Уш-акылет пүсө. Ынде мый лекташет полишем.

Удыр Колялан кужу тошкалтышыжым шуялта. Коля писын-писын кўза. Вашкымыж дене теве уэш мөнгөш шунгалтеш.

Мланде йымач Удыр кычкыра:

– Тетла нигунам ит вашке, вашке паша важык кая!

– Тау, Удыр!

Тылеч вара Коля нер йымакше тütкын онча, ок вашке. Йолташыж дек миен шуын, тудланат пайдале ой-кагашым пуа.

Алина СУББОТИНА.
2-шо номеран Морко школ.

Куптырвонго ден үйвонго

Пеш ожно понго-влак икте-весышт дене мутланен моштенят. Икана нуно, тўшкан погынен, чодыра аланым таваленыт. Кажныжлан кумдарак, чаплырак вер кўлын.

– Ме тыште шочынна, верым нигöлан огына пу! – ўчашенят куптырвонго-влак.

– Уке, ме тидын дене огына келше. Ме эррак лектынна, – торешланеныт үйвонго-шамыч.

– Пүртўслан кажныже кўлешан улыда. Икте-весе дене келшен ылыза. Чодыра кугу, вер чылалан сита, – палыдыме йүк кенета йонгалтын.

– Чын. Ме икте-весылан нимогай чаракым огына ыште. Тек айдеме шкаланже келшышым ойыра, – ик ойыш шуыныт.

Кызыт кажне понгын шке верже уло. Тидын шотышто тетла ўчашен огытыл. Икте пўнчерыште шочеш, весе куэрыште кушкеш, кумшо кожерыште шылын шинчын. Лач ик йодыш тачат вуйыштышт пёрдеш: «Кö тыгай ой-кагашым пўэн?»

Йоча-влак, ала те паледа?

Мирослав СЕМЁНОВ.
Морко, Коркатово.

Онай книга

Илен улмаш

. Икана тудо

муын. Почын, а тушто

сүретлыме.

– Могай онай , – куанен рывыж, – Чыве книга гыч лектешат,

мый тудым кочкам.

Вес лаштыкыште

да кугу

ужын.

– Уке, ты , сылне огыл, – янлык пий деч лўдын.

Книгам торашке кудалтен да

кудалын.

• Ушан ой •

Келшымаш илышым кече гай волгалтара, тудо ок лий гын, илышын ямже пыта.

Анна ПЕТУХОВА.

Йынгыр йүк школышко үжеш

Школ шинчымаш тўняшке уэш оммажым почеш. Йоча-влак парт коклашке шинчыт. Тыгодым икте эше канынеже, весе моткоч тунемнеже.

Икшывым школ пагытлан кузе ямдылаш? Тиде да моло йодыш-влакым психолог Л.В.Каяткина (**снимкыште**) дене рашемденна.

– Любовь Вячеславовна, ача-ава-влак икшывыштым школ пагытлан кунам да кузе ямдылышаш улыт?

– Тунемме пагытлан ончылгоч ямдылалташ тўналман. Кенжежым ўдыр-рвезе-влак шукуж годым вара-рарак малаш возыт, эрдене эр огыт кынел. Эн ончыч школ режим деке уэш пўртылман. Но тыгай вашталтыш трук лийшаш огыл. Йоча дене пырля кевытыш миен толман, тетрадым, ручкам да уроклан моло арверым, вургемым, рюкзакым наледаш полшыман. Тидын годым икшывын келшыше арверым ойырымж годым торешланыман огыл. Тыге тудын чоныштыжо куан кумыл озаланаш тўналеш, школышкат кайымыже шуэш.

– Кодшо тунемме ийыште тунеммыжым йоча ынже мондо манын, мом ыштыктыман?

– Эн ончыч йочан кузе тунеммыжым шотыш налман. Нелылык лийын огыл гын, тудлан пешыже ямдылалташат ок кўл. Икымше чырыкыште кодшо ийысе тунемме материалым ушештарат. Тунеммаште варапрак коদেশ гын, августышто ача-аван але репетиторын полшышт кўлеш. Тунемше-влаклан кенжежлан книгам лудаш пуат, произведений

але книга нерген шонымашым возаш темлат. Тиде пашам ача-ава тергышаш.

Йочан школыш каяш ямде улмыжым теве кушеч палаш лиш. Тудо школ нерген мутлана, йолташыже-влакым ужнеже, тунемаш кайынеже. Вес икшыве-шамыч дене мутланен, кылым муын кертеш, кугыеным колышт мошта, шкенжым сайын куча. Шке ийготшылан келшыше нелылыкым сенген, полшыым йодын кертеш.

Икымше классыш кайыше йоча нерген ойлаш гын, лудын да шотлен моштымыжо гына шагал. Икшыве ен-влак коклаште шкенжым кузе куча? Кугыенын ойжым колыштеш мо? Ик пашам мыняр жап ыштен кертеш? Уш-акылже, тўткышыж, шонымашыже могай улыт? Ача-авалан тидым шотыш налман.

Жанна ФЕДОРОВА мутланен.
Фотом еш архив гыч налме.

Чыла шарнем

У материалым писын шарнен кодаш манын, мом ыштыман?

✓ Эн кўлешанжым, тўнжым ойырен моштыман. Шомак, предложений-влакым тўрлő чиян маркер дене палемдаш лиш.

✓ Лудмо да колыштмо шагал. Шинчам петырен, уш дене «сўретлаш» тыршыман. Схемым, таблицым ямдылаш лиш.

✓ Кугу уверым иканаште шарнен кодаш йўсö. Ужашын-ужашын тунемаш сайрак. Шарнен кодмыдам эре ушештарыман.

Радам дене оптыза

Школ рюкзакышке арверлам чын оптен моштыман.

☺ Эн ондак кугу арверым верандыман, вара — изим.

☺ Тетрадь лук ынже тодылалт манын, книга кўргыш чыкыман огыл. Тидлан рюкзакыште посна ужаш лиш гын, сайрак.

☺ Книга ден моло арверым туп дек лишкырак пыштыман, тыге нелыт утыжым ок шижалт.

☺ Кырча-марчалан пенал да кўргö изи кўсен-влак улыт.

☺ Кочкышлан тўжвал кўсен келшен толеш, тыге тунемме арвер огеш лавырге.

Эн чапле катам кузе ойыраш?

Тунемшылан ошкылашыже йöнан лийже, йолым ынже корштыктаре, вўдотыза ынже нал манын, йолчиемым чын ойырыман.

• Икшывын йолжо писын кушкеш. Кугурак размерым налын, йолгоптаклан энгекым ыштен кертыда. Йолчиём 0.5-1 сантиметрлан веле кугурак лийшаш. Ны шыгырым, ны лопкам ойырыман огыл.

• Йол таза кушшо манын, шўлышаш. Садлан коваште, замш, нубук гыч ургымо йолчиёмым налаш тыршыман.

• Пундашыже лывырге лийшаш. 25 градус марте куштылгын тодылалтшаш. 5-7 мм кўжгытан келшен толеш.

• Изирак класслаште тунемше-шамычлан липучкан йолчиём йöнанрак, 10-16 ияш ўдыр-рвезе-влаклан – шнуркан, молниин.

Ой-канаш-влакым Христина ТОКПУЛАНОВА ямдылен.

Шочмо кечым эртаренна

Шукерте огыл класс вуйлатышына Людмила Яковлевна шочмо кечыже лийын. Ме, 6-шо «Б» классыште тунемше-влак (снимкыште), руж погынен, тудын дек вучыдымын унала миенна. Туныктышына пеш йывыртен, тамлын сийлен. Пайремыште жапнам веселан эр-

таренна, кумылын мутланенна, мурым муренна. Людмила Яковлевна деке ынде кажне ийын тыге кошгаш тунгалына манын йолташем-влак дене кутырен келшышна.

*Миша СТЕПАНОВ.
Звенигово, Чакмарий.
Фотом вш архив гыч налме.*

•Мастар кид•

Сумка тич пӧлек

Шинчымаш кечын туныктышо, воспитательлан пӧлекым тыгай сылне рюкзакыш пыштен кучыктеда гын, нуно моткоч йывыртат.

Сумкам ышташ тӱрлӧ тӱсан кагаз, вашкӱзӧ, клей, шем маркер але фломастер кӱлыт. QR-код полшымо дене видеом почса да, ончен, пӧлекым ямдылыза.

Театр унам вуча

М.Шкетан лӱмеш Марий кугыжаныш драме театр уна-влакым вашлияш ямдылалтеш.

107-ше тургым 29 августышто «Колумб» спектакль дене почылтеш. Тидын шотышто, репертуар, театрын ончыкылык пашаж нерген шукерте огыл пресс-конференцийыште мутланеныт.

У тургым премьерылан поян лияш сӧра. Мутлан, У ий вашеш йоча-влаклан «Снежная королева» спектакльым ямдылат. Тушто лум шоу, сценыш лекше ош имне да вес янлык, 3D сӱрет дене ӧрыктараш тунгалыт.

*Оля МАЙКОВА.
Авторын фотожо.*

Историйым
шергалына

1943 ий
августышто
23 Курск крдалмаш
мучашлалтын. Со-
вет войска фашист тӱшкам
чактарен.

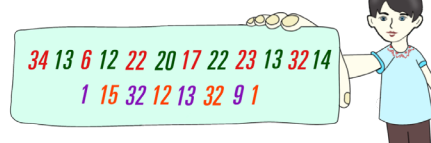
1944 ий 24 августышто Ки-
шинёв олам фашист-влак деч
утарыме.

•Тушто•

? Йолжо рожын, нерже вожын.
? Куштен-куштен почшым йомдара.
? Акаж деч кая-кая, акаж декак
кӱза.

•Электротулым аныклыза•

Эчуклан онгай серыш пурен:
буква олмеш цифрым возымо. Ал-
фавит радамым ончен, серымым
чын лудса.

МАРИЙ ЭЛ РЕСПУБЛИКЫН ТӰВЫРА, ПЕЧАТЬ ДА КАЛЫК-ВЛАКЫН ШОТЫШТО МИНИСТЕРСТЫЖЕ		МАРИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ТЕАТР драмы им. М. Шкетана	
ИДЫМ		СЕНТЯБРЬ	
6 шм	16:00	МИКУЛАН – ПРЕЗЕ, ЯКУЛАН – ЁДЫР Комедия /Николай – телёнок, Якову – невеста	А. Арзайн 2 ш. 10 м.
7 вс	16:00	ВСЕОБЪЕМЛЮЩЕ Комедия На русском языке	Н. Колпа Цена-звн
10 ср	18:00	ВСЕОБЪЕМЛЮЩЕ Комедия На русском языке	Н. Колпа Цена-звн
12 пт	18:00	МИЗАНТРОП Триллер ВЕСЬ СЕМЬИ В ТЕАТРЕ На русском языке	А. Житковский 2 ч.
13 сб	11:00	КАША ИЗ ТОПОРА Сказка На русском языке	Г. Латышева 50 м.
24 ср	18:00	СПАСТИ КАМЕР-ЮНКЕРА ПУШКИНА История несостоявшегося подвига На русском языке	М. Хейфец 1 ч. 45 м.
26 кг	18:00	КОЛУМБ Драма ВЕСЬ СЕМЬИ В ТЕАТРЕ	Санян Ваши 3 ш.
28 вс	11:00	БОГАТЫРЬ ИЗ ТЕСТА Сказка /Ночный папир На русском языке	Н. Кузьминих 1 ч. 15 м.

Театрлан орден-кӱмӱш кӱлӱшкӱм –
Марий Эл Республикысе кӱмӱш
Вашкей РЕКЛАМА

0+

Марий Эл
Республикысе
«Марий Эл»
увер агентстве» КАУ.
Директор –
Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тӱн редактор олмеш –
О.В.МАЙКОВА

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тӱвыра,
печать да калык-влакым пашашт
шотышто министерстве,
Марий Эл Республикысе
«Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл
Республикысе «Марий Эл»
увер агентстве» КАУ,
424006, Йошкар-Ола,
СССР Вооружённый Вийын 70-ше
идалькыш урем, 20-шо порт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште
погымо да верстатлыме,
«Марий Эл Республикысе
Правительствын
типографийже» ООО-што
ямде оригинал-макет гыч
савыктыме.
Типографийын адресше:
424000, Йошкар-Ола,
Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пуйымо жап –
14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын
шонымашышт тӱрлӧ лийын кертят.
Серыш-влак мӱнгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdელი>
yamde_lii@mail.ru
yamdელი@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

Газетым Кыл, информационный
технологий да массовый
коммуникаций сферым
эскерыме шотышто
федеральный службын Юл кун-
дем федеральный округысо
управленийыштыже
регистраватыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404,
2023 ий 22 сентябрьыште пуйымо.

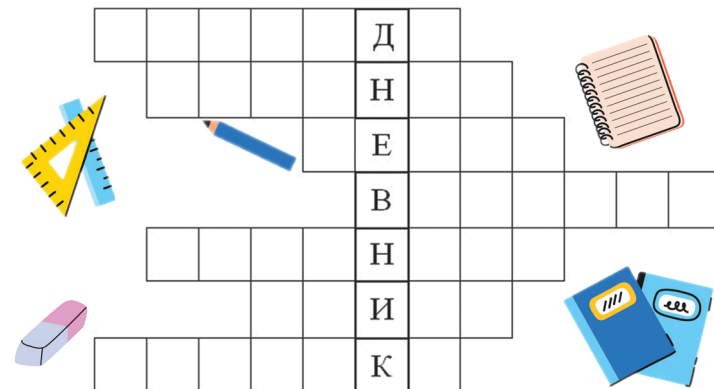
У конкурс

Кроссворд

Икымше классыште тунемшып
сумкаштыже мо лийшаш?

31 август - имньын кечыже.

Марий калык ожнысек имньым ашнен.
Тудо кресаньыкын тун энгертышыже
лийын. Ты вольыкым лач порьен веле
ончен. Шкеак йуктен-пукшен, эрыктен,
кулеш годым кандарен.

Имне нерген ятыр калыкмут уло.
Икмыняржым мучашлаш полшыза.

1. Имне – айдемын ...
2. Имне деч орва огеш ...
3. Имне ныл йолан гынат, ...
4. Имне – сурт ...

5. Имне озажым ончен ...
6. Имньын орлыкшым шога
деч ...
7. Имньым курго ...
8. Имньым сола дене огыл, шүльö
дене ...
9. Имньыдыме сурт – вуйдымо
ен ...

В.СМИРНОВ-ЭПЛЕ ямдылен.

Коля-шамычлан кочкыш марте
миен шүаш полшыза.